

Dosarul nr. 2ra-660/22
2-19176568-01-2ra-13052022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. A. Ciubotaru)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Guzun, V. Buhnaci, V. Sîrbu)

DECIZIE

27 iulie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Mariana Pitic
Victor Burduh
Galina Stratulat

examinând recursurile declarate de Maria Voiloșnicov și de Maria Voiloșnicov,
reprezentată de avocatul Alexandr Russu,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Maria Voiloșnicov
împotriva Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 303 cu privire la repararea
prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei din 09 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 01 noiembrie 2019, Maria Voiloșnicov a depus cerere de chemare în judecată, contrasemnată de avocatul Alexandr Russu, împotriva Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 303, (în continuare C.C.L. nr. 303), solicitând încasarea prejudiciului material în sumă de 23775,89 de lei și a prejudiciul moral în sumă de 10000 de lei.

În motivarea acțiunii, reclamanta a invocat că, este proprietara apartamentului nr.xxxxx din str. xxxxx, nr. xxxxx, mun. Chișinău, unde are viza de domiciliu.

Pe parcursul anilor 2016-2019, în timpul căderii precipitațiilor, apa de ploaie pătrundea de pe acoperiș în apartament, împrăștiindu-se pe tot perimetrul odăilor, astfel inundându-l, deteriorând tavanul, pereții, tapetul și podeaua din apartament. Astfel, i s-a creat incomodități, deoarece era nevoită de fiecare dată să adune apa, care inunda apartamentul ei, în care, de altfel, este grav umezit, predominând un miros de mucegai.

Reclamanta a indicat că, de fiecare dată, administratorul C.C.L. nr.303 era anunțat despre inundarea apartamentului, starea acoperișului deteriorat, însă nu a întreprins măsurile corespunzătoare și a ignorat repararea acoperișului, chiar de nenumerate ori a refuzat să verifice acoperișul blocului locativ, pentru a întocmi un act de constatare a stării acestuia și a stabili cauza scurgerilor de apă în apartament.

În privința acțiunilor/inacțiunilor administratorului C.C.L. nr. 303 a depus plângeri către Pretura sectorului Râșcani. La data de 27 octombrie 2016 la fața locului, în apartamentul său, s-au prezentat reprezentanții preturii și administratorul

C.C.L. nr. 303, care au emis actul de constatare, indicând despre starea deteriorată a odăilor din apartament. În data de 27 octombrie 2017, Pretura sectorului Râșcani a informat-o despre faptul că, în rezultatul examinării, a solicitat administratorului C.C.L. nr. 303 soluționarea problemei abordate pentru remedierea conflictului, în caz contrar, se va adresa în instanța de judecată.

În data de 07 februarie 2019 reclamanta s-a adresat către Centrul de Expertiză Independentă pentru efectuarea unui raport de expertiză, prin care să fie evaluat prejudiciul material, cauza scurgerilor de apă de pe acoperiș. La 13 martie 2019 a fost întocmită concluzia nr.039 de către specialistul Oleg Mocanu, care a constatat faptul că: „din cauza scurgerilor de apă de pe acoperiș: a) în dormitor este deteriorată totalmente finisarea tavanului, tapetul de pe pereți, glafurile și pardoseala de parchet. Starea tehnică a încăperii deteriorate este absolut nesatisfăcătoare și este necesară reparația ei. Prejudiciul material cauzat proprietarului apartamentului nr.xxxxx din str. xxxxx, nr. xxxxx, mun. Chișinău, constituie 22575,98 de lei.”

Reclamanta a precizat că, prin cererea adresată C.C.L. nr.303 a solicitat soluționarea amiabilă a litigiului, însă i s-a refuzat categoric în primirea și soluționarea cererii și devizului de calcul. Ulterior, la data 13 septembrie 2019 devizul de calcul împreună cu cererea prealabilă au fost expediate cu aviz recomandat, însă nu a primit niciun răspuns.

Cu referire la prevederile art. 8 alin.(1), art. 11 alin.(9) lit.g), art.14 alin.(1), (2), art. 15, art.514, art. 572 alin.(1), (2), art.1389 alin.(1), art.1413 Cod civil, ale anexei nr.1 la Regulamentul cu privire la modul de prestare achitare serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la/reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19 februarie 2002, precum și rezultând din circumstanțele cauzei, reclamanta a pretins că, C.C.L. nr. 303, fiind gestionarul blocului locativ, avea obligația îndeplinirii tuturor acțiunilor tehnice, legale și obligatorii în vederea întreținerii, funcționării normale acoperișului blocului locativ.

Reclamanta a declarat că, în rezultatul inundației apartamentului său, i-a fost cauzat prejudiciu moral, având în vedere necesitatea efectuării investițiilor neplanificate și restructurării planului personal de activitate cotidiană, precum și periclitarea traiului decent în apartamentul deteriorat. Faptele date s-au exprimat prin afecțiune psihologică, nervozitate, disconfort moral avansat, estimând prejudiciul moral la suma de 10000 de lei.

Prin hotărârea din 30 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Maria Voiloșnicov împotriva Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 303 cu privire la repararea prejudiciului material și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin decizia din 09 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a respins ca fiind neîntemeiat apelul declarat de Maria Voiloșnicov și s-a menținut hotărârea din 30 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

La 13 aprilie 2022, Maria Voiloșnicov a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 09 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a cererii de chemare în judecată.

În motivarea recursului s-a invocat că, prin prisma jurisprudenței CtEDO, se poate afirma că numai eroarea în legătură cu desfășurarea procesului în fața instanțelor naționale pare a fi făcut obiectul unor dezvoltări jurisdicționale substanțiale. O eroare gravă de drept consistă în cazul când o instanța de judecată a încălcat drepturile și libertățile garantate de art.6 par. 1 din CEDO, prin faptul că a emis actele judecătorești contestate, fără a motiva soluția în partea contestată. Or, nu se poate observa care argumente au fost acceptate și motivele pentru care unele argumente au fost respinse (Suominen c. Finlandei, hotărârea din 1 iulie 2003). În acest sens, conceptul de proces echitabil impune judecătorului să vegheze că orice element susceptibil să influențeze soluția privind litigiul să facă obiectul unei analize efective și reale, încât să răspundă argumentat la criticile, mijloacele și instrumentele invocate de către părți. Făcând în context referire și la jurisprudența CtEDO în cauzele Albina c. României, hotărârea din 28 aprilie 2005, Helle c. Finlandei.

Recurenta a opinat că, soluția instanței este contrară legii și nemotivată, în particular prin prisma motivelor de fapt și de drept la care s-a făcut trimitere. Motivarea soluției adoptate de către instanța judecătorească constituie o îndatorire care înlătură orice aspect discreționar în realizarea justiției, dând părților posibilitatea să-și formeze convingerea cu privire la legalitatea și temeinicia soluției adoptate. Din analiza conținutului hotărârilor contestate rezultă că, instanțele inferioare pripit și fără o analiză a tuturor împrejurărilor cauzei au respins acțiunea. Or, instanțele nu au stabilit natura juridică a raporturilor juridice dintre părți, nu au supus analizei poziția sa prin prisma probatoriului prezentat. Instanțele, prin aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural, greșit au conchis despre respingerii acțiunii. Dacă instanțele inferioare ar fi cercetat probele anexate la materialele cauzei, ar fi constatat că incendiul produs și deteriorările de la scurgerile de pe acoperiș nu au nicio tangență, or, scurgerile au fost sistematice pe parcursul a circa 3-4 ani, iar incendiul a avut loc la 25 iulie 2018. Deteriorările și consecințele inundațiilor sistematice au lăsat urme. În acest sens, instanțele nu și-au motivat hotărârile în conformitate cu circumstanțele cauzei stabilite și nu au cercetat obiectiv probele, limitându-se doar la o motivare transcrisă dintr-o hotărâre în altă „precum ca nu a stabilit legătura causală între prejudiciul suportat și acțiunile pârâtului [...]”, încercând în așa mod a justifica inacțiunea pârâtului.

În opinia sa, criticii urmează a fi supusă și afirmația instanței „că la efectuarea expertizei nu au fost invitați reprezentanții C.C.L. nr.303 și că expertiza nu a fost efectuată asupra deteriorărilor acoperișului”, constatând expertiza nevalabilă. La caz, a indicat că, la materialele cauzei au fost prezentate actele de constatare întocmite de însăși administrația C.C.L. nr. 303 de până la incendiu, care, ori de câte ori, se produceau scurgeri de apă, erau invitați și invocau diferite motive de a nu se prezenta. Abia după formarea comisiei de la Pretura sectorului Râșcani, care, de asemenea, a constatat deteriorările survenite ca urmare a scurgerilor de la acoperiș, administrația C.C.L. nr. 303 a efectuat unele lucrări cu suportul administrației publice locale.

Recurenta a considerat că, instanțele inferioare urmau să constate că, C.C.L. nr.303 fiind obligată să gestioneze blocul locativ prin îndeplinirea tuturor acțiunilor tehnice în vederea întreținerii și funcționării normale a acoperișului blocului locativ, nu a efectuat aceste acțiuni, ceea ce a dus la cauzarea prejudiciului.

Instanțele de judecată i-au lezat dreptul la un proces echitabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fapt ce a dus la violarea drepturilor garantate prin prisma art. 6§1 CEDO.

La 15 aprilie 2022, Maria Voiloșnicov, reprezentată de avocatul Alexandr Russu, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 09 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a hotărârii primei instanțe și a deciziei instanței de apel, pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a cererii de chemare în judecată sau, după caz, remiterea cauzei spre rejudecare n instanța de apel, în alt complet de judecată.

În motivarea recursului s-a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel, care o consideră neîntemeiată. Instanța de apel neîntemeiat a respins apelul, iar decizia recurată nu cuprinde în sine o motivare explicită din care motiv probele, unice la dosar, care fiind prezentate, au fost interpretate în mod greșit.

Instanța de apel a interpretat în mod eronat legea, nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, ceea ce a condus la emiterea soluției de respingere a apelului. Nu poate fi reținut argumentul instanței de apel precum că raportul de expertiză nu este pertinent, or, și-a exercitat dreptul legal și a prezentat probe în susținerea cerințelor sale, pe când intimatul C.C.L. nr.303, la rândul său nu a prezentat contraprobe din care să fie stabilit cu certitudine că inundarea apartamentului nu este din vina C.C.L. nr.303. Intimatul nici nu a solicitat numirea unei expertize judiciare. Raportul de expertiză din speță se consideră, de jure, probă, or, în sensul art.127 alin.(1) Cod de procedură civilă. În speță, intimatul C.C.L. nr.303 nu a contestat raportul de expertiză, care este în vigoare. Probele cercetate la examinarea cauzei civile demonstrează incontestabil că s-a produs inundarea imobilului său.

Referitor la argumentul instanței de apel precum că inundația s-a produs în lipsa vinovăției intimatului C.C.L. nr.303, recurenta a considerat că, acesta nu poate servi temei de respingere a apelului, or, răspunderea C.C.L. nr.303 survine direct conform art.1413 Cod civil.

În opinia recurente, instanța de apel neîntemeiat a respins capătul de cerere cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat în rezultat inundării imobilului său. Netemeinicia deciziei instanței de apel este susținută și prin faptul că prin hotărîrea instanței de fond s-a pronunțat asupra unor pretenții care nu au fost solicitate în acțiunea înaintată, de altfel prima instanță a depășit vădit solicitările acțiunii, ori, la pronunțarea hotărârii a decis în partea ce ține de compensarea cheltuielilor de judecată, pretențiile sunt neîntemeiate. Or, nu a solicitat în acțiunea sa compensarea cheltuielilor de judecată.

Instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând regulile de apreciere a probelor stabilite în art.130 Cod de procedură civilă, iar explicațiile sale, la fel, au fost apreciate arbitrar, prin ce s-au comis erorile ce au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale sale.

Recurenta a susținut că, decizia curții de apel privind necesitatea respingerii cererii de apel este insuficient motivată. Dreptul la un proces echitabil este garantat de art.6 CEDO, ce prin sine prezumă dreptul la o hotărâre motivată, fapt ce nu a fost respectat. Instanța de apel s-a expus neclar asupra cerințelor din apelul formulat, iar motivarea este o parte și a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Conform unei jurisprudențe constante a CtEDO, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și, argumentelor invocate de către părți întru admiterea sau respingerea acestora (cauza Carcia Ruiz vs. Spania, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

Copia recursurilor declarate, prin scrisoarea datată cu 16 mai 2022 (f.d.231) a fost expediată în adresa intimatului și a fost recepționată la 19 mai 2022, conform avizului de recepție (f.d.233).

La 07 iunie 2022, C.C.L. nr. 303 a depus referință la cererile de recurs, exprimând poziția în favoarea respingerii acestora ca fiind tardive și neîntemeiate cu menținerea deciziei instanței de apel.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 09 februarie 2022, iar cererile de recurs au fost depuse la 13 aprilie 2022 și la 15 aprilie 2022.

Materialele cauzei atestă expedierea copiei deciziei integrale a instanței de apel către participanții la proces la data de 31 martie 2022, conform scrisorii (f.d.210), însă lipsesc date despre recepționarea acesteia de către partea recurentă. Astfel, recursurile sunt declarate în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 29 iunie 2022 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursurile admisibile și a decis examinarea acestora în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea litigiului dedus judecății, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursurile declarate de Maria Voiloșnicov și de Maria Voiloșnicov, reprezentată de avocatul Alexandr Russu și va casa integral decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată, din următoarele considerente.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept: c) să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Din perspectiva prevederilor art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă

încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Pornind de la faptul că în sistemul legislației noastre procesuale, instanța de judecată este obligată să soluționeze procesul limitându-se la obiectul acestui în sensul formulat prin acțiune și, după caz, concretizat de către partea reclamantă, subsecvent, instanța de recurs se află în situația de a verifica dacă la caz a fost îndeplinită condiția unei examinări efective și a oferit un răspuns specific și explicit mijloacelor hotărâtoare pentru rezultatul procesului, a examinat toate pretențiile și argumentele înaintate (a se vedea, în contrast, Lebedinschi vs Moldova, 16 iunie 2015, parag. 31, 35 – 36; Nichifor vs Moldova, 20 septembrie 2016, parag. 29 – 31).

Inițial, Colegiul reține că, pentru a verifica legalitatea deciziei contestate, fără a administra noi dovezi, va recurge la recapitularea esenței litigiului dedus judecății.

Instanțele ierarhic inferioare au stabilit că, Maria Voloșnicov este proprietara apartamentului nr. xxxxx din str. xxxxx, nr. xxxxx, mun. Chișinău (f.d.131).

Prin cererea de chemare în judecată depusă la data de 01 noiembrie 2019, împotriva în continuare C.C.L. nr. 303, partea reclamantă a solicitat încasarea prejudiciului material în sumă de 23775,89 de lei și a prejudiciul moral în sumă de 10000 de lei (f.d.3-4).

Prin hotărârea din 30 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Maria Voiloșnicov împotriva Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 303 cu privire la repararea prejudiciului material și compensarea cheltuielilor de judecată.

Judecând cauza civilă în ordine de apel, instanța de apel prin decizia din 09 februarie 2022, a respins apelul declarat de Maria Voiloșnicov și a menținut hotărârea din 30 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

În consolidarea soluției, instanța de apel a reținut că, corect prima instanță a stabilit că, la caz, reclamanta nu a prezentat probe, care ar confirma legătura causală dintre inacțiunile C.C.L. nr. 303 și prejudiciul cauzat acesteia, dat fiind faptul că pentru antrenarea răspunderii delictuale, este necesară întrunirea cumulativă a elementelor definiției ale acesteia: prezența faptei ilicite, prejudiciului, legăturii cauzale dintre fapta prejudiciabilă și prejudiciu, cât și vinovăția autorului faptei ilicite, astfel lipsa unei dintre aceste condiții din cele enunțate, înlătură temeiul angajării răspunderii delictuale.

Corespunzător, corect și întemeiat prima instanță a concluzionat că în prezentul litigiu nu a fost stabilită cu certitudine cauza inundației apartamentului nr. xxxxx (dormitorul) din str. xxxxx nr. xxxxx bloc xxxxx, mun. Chișinău, sursa scurgerilor, precum și nu a fost stabilită legătura de cauzalitate dintre prejudiciul suportat de reclamantă și acțiunile pârâtei, or, partea pârâtă, a fost lipsită de posibilitatea de a-și formula întrebările sale sau a formula obiecțiile sale prin efectuarea unei expertize judiciare.

În acest context, instanța a relevat că, pretinsul prejudiciu material trebuie să

fie în legătură cauzală cu acțiunile pârâtei și consecințele urmate, însă, probe în acest sens, ce ar justifica cerința de reparare a prejudiciului material nu au fost prezentate.

Or, odată cu depunerea acțiunii reclamanta urmează să demonstreze legătura de cauzalitate dintre fapta imputată pârâtului și prejudiciul solicitat, luând în considerare că nici nu a fost efectuată expertiza acoperișului blocului locativ, presupusa cauză a inundației.

În context, instanța de apel atestă că din conținutul concluziei specialistului nr.039 din 13 martie 2019, nu se distinge faptul că expertul a examinat și acoperișul apartamentului, pretinsa sursă de scurgere de apă, acesta limitându-se doar la examinarea interiorului încăperii, iar din cele constatate și indicate în raport, nu se arată vina CCL nr.303.

Instanța de apel a reținut ca întemeiată concluzia instanței de fond și asupra solicitării de încasarea a prejudiciului moral. Or, luând în considerare netemeinicia pretenției de încasare a prejudiciului material și faptul că Voiloșnicov Maria nu a prezentat nici o probă întru confirmarea prejudiciului solicitat și acest capăt de cerere fiind unul subsecvent, urmează a fi respins.

Având în vedere neelucidarea completă a circumstanțelor cauzei, Colegiul va casa integral decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre judecare în instanța de apel, în alt complet de judecată, din motivele ce succed.

În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a articolului 6 §1 din CEDO (Hiro Balani vs. Spania).

În temeiul art. 373 alin.(1), (2) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

În context, Colegiul precizează că, recurenta a pretins că, în perioada anilor 2016-2019, drept urmare a căderii precipitațiilor, apa de ploaie a pătruns în apartamentul său prin acoperișul imobilului, inundându-l și deteriorându-i pereții, tavanul și podeaua, adresându-se de fiecare dată către C.C.L. nr. 303, însă de nenumărate ori i s-a refuzat de a fi verificată starea acoperișului, ceea ce a determinat și adresarea sa către Pretura sect. Râșcani, mun.Chișinău.

Colegiul reiterează că, în rezultatul adresărilor Mariei Voiloșnicov, a fost întocmit actul nr. 25 din 27 octombrie 2016, prin care s-a stabilit existența unor deteriorări în interiorul apartamentului. La fel, având în vedere că la acel moment nu era ploaie, nu au fost constatate scurgeri de pe acoperiș în interiorul apartamentului (f.d.18).

Prin răspunsul Preturii sect. Râșcani, mun.Chișinău, din 27 octombrie 2017, în rezultatul examinării petiției adresate referitor la inundația apartamentului din cauza acoperișului deteriorat, Maria Voiloșnicov a fost informată că, de către Pretură s-a solicitat administratorului C.C.L. nr. 303, de a soluționa problema abordată prin remedierea conflictului (f.d.16). Iar prin răspunsul Preturii sect. Râșcani,

mun.Chișinău, din 13 decembrie 2018, Pretura a solicitat C.C.L. nr. 303, gestionara blocului locativ, de a convoca în termeni restrânși ședința consiliului de administrare a C.C.L. nr. 303, pentru examinarea posibilității soluționării problemei abordate în petiția Mariei Voiloșnicov referitor la starea deplorabilă a învelișului acoperișului blocului locativ deasupra apartamentului nr. xxxxx din str. xxxxx, nr.xxxxx, mun.Chișinău (f.d.17).

În vederea stabilirii cuantumului prejudiciului material cauzat imobilului său, Maria Voiloșnicov s-a adresat în data de 07 februarie 2019 către Centrul de Expertize Independente, pentru evaluarea prejudiciului, iar prin concluzia specialistului nr. 039 din 13 martie 2019, s-a conchis că: „prejudiciul material cauzat proprietarului apartamentului nr. xxxxx (dormitorul) din str. xxxxx, nr.xxxxx bl.xxxxx, mun.Chișinău, conform datelor solicitantului din cauza scurgerilor de apă de pe acoperiș, constituie 22575, 98 de lei” (f.d.7-14).

Prin cererea prealabilă adresată C.C.L. nr. 303, datată cu 12 septembrie 2019, Maria Voiloșnicov a solicitat repararea prejudiciului material, precum și a prejudiciului moral în sumă de 10000 de lei (f.d.20).

În continuare, Colegiul iterează că, instanța de apel judecând cauza în ordine de apel, a menținut soluția primei instanțe și, în esență, a constatat că, pretinsul prejudiciu material trebuie să fie în legătură cauzală cu acțiunile pârâtei și consecințele urmate, însă, probe în acest sens, ce ar justifica cerința de reparare a prejudiciului material nu au fost prezentate. Or, odată cu înaintarea acțiunii, reclamanta urma să demonstreze legătura de cauzalitate dintre fapta imputată pârâtului și prejudiciul solicitat, luând în considerare că nici nu a fost efectuată expertiza acoperișului blocului locativ, presupusa cauză a inundației.

La acest capitol, Colegiul notează că, reclamanta în susținerea pretențiilor sale, pe lângă actul de constatare și răspunsurile menționate anterior, a prezentat concluzia specialistului privind valoarea prejudiciului material.

Deși, de către instanță s-a considerat că, concluzia specialistului prezentată de către reclamantă nu poate substitui concluziile raportului de expertiză, având în vedere întocmirea acesteia la solicitarea reclamantei și în lipsa reprezentantului C.C.L. nr. 303, fiind cercetat doar apartamentul, nu și acoperișul blocului, precum și specialistul nu ar fi fost preîntâmpinat de răspundere penală, însă instanța de judecată nu a pus problema numirii unei expertize judiciare în cadrul examinării cauzei.

Or, în contextul prevederilor art. 240 alin. (1), (3) Cod de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii. Instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

În virtutea art. 241 alin.(5) Cod de procedură civilă, în motivare se indică: circumstanțele cauzei, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Pornind de la aceste aspecte, având în vedere și rolul dirigitor al instanței, precum și continuitatea examinării cauzei în apel prin prisma efectului devolutiv, instanța are sarcina, în baza rolului activ, să ceară părții să facă precizările necesare,

să pună în discuția părților orice împrejurare de fapt sau de drept care duce la soluționarea litigiului peste apărările și susținerile părților din acțiune, referință și alte obiecții, luând în considerare faptul că, în conformitate cu art. 240 alin. (3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant. De altfel, în cazul în care părțile au o atitudine confuză în privința circumstanțelor care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei, instanța, în temeiul legii materiale care urmează a fi aplicată, va explica părților care circumstanțe au importanță pentru soluționarea pricinii și cui îi revine obligația de a le dovedi.

Prezintă relevanță și folosirea criteriilor pentru determinarea corectă a naturii juridice a litigiului dat, rezultând din specificul acestui și care presupune în sine lămurirea completă și pe bază de dovezi certe, pertinente și concludente a situației de fapt.

Mai mult, în contextul prevederilor art. 373 alin. (2) Cod de procedură civilă, citate anterior, este de obligația instanței de a verifica, în limitele apelului, circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

În această ordine de idei, Colegiul relevă că, instanța de apel s-a limitat de a reține, în esență, niște constatări ai primei instanțe, însă a ignorat obligația sa în virtutea art. 373 Cod de procedură civilă.

De altfel, instanța de apel a menționat că, prin încheierea întocmită de către specialistul superior SAÎI Rîșcani, pe baza incendiului produs la data de 25 iulie 2018 în apartamentul nr. xxxxx din str. xxxxx, nr. xxxxx, mun. Chișinău, prin acțiunile focului au fost carbonizate lucrurile vechi, incendiul fiind stins de către pompieri cu lansarea apei cu două țevi de tip „B” (f.d.114). La fel, s-a referit la actul întocmit la 16 ianuarie 2019, de către reprezentanții Preturii sect. Râșcani și administratorul C.C.L. nr. 303 din care ar rezulta că, începând cu 17 septembrie 2004 apartamentul a fost debransat de la energia centrală, iar surse de energie alternativă lipsesc, precum și că, rezultatul incendiului produs la 25 iulie 2018, la apartament lipsește ușa balconului și fereastra. În rezultat, s-a conchis că, în actul menționat nu a putut fi constatat cu certitudine cauza deteriorărilor menționate: deteriorarea acoperișului sau a ultimului incendiu produs, având în vedere că la stingerea incendiului au fost inundați pereții și podul (f.d.121).

În virtutea art. 118 alin.(1) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel, iar în temeiul art. 130 alin. (1), (3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei.

Subsecvent, deși, instanța de apel, în esență, prin concluziile sale s-a referit la probele prezentate de o parte și de alta, însă în constatările sale, analizându-le, instanța nu a infirmat poziția reclamantei, precum nici nu a confirmat poziția

pârâtului, având în vedere insuficiența acestora pentru determinarea existenței sau inexistenței legăturii cauzale între faptele pârâtului, adică pretinsele inacțiuni de reparare a acoperișului blocului gestionat și pretinsul prejudiciu cauzat apartamentului reclamantei în rezultatul scurgerilor, pentru soluționarea obiectivă și corectă a litigiului.

Mai mult, art. 118 alin. (5) Cod de procedură civilă prevede că, instanța judecătorească (judecătorul) este în drept să propună părților și altor participanți la proces, după caz, să prezinte probe suplimentare și să dovedească faptele ce constituie obiectul probațiunii pentru a se convinge de veridicitatea lor.

În atare circumstanțe, punerea în discuție a problemei numirii unei expertize judiciare era dictată de circumstanțele cauzei. Or, în opinia reclamantei, concluzia specialistului, prezentată cu titlu de probă, justifică pretențiile sale de reparare a prejudiciului material și moral de către pârât în sensul normelor invocate.

De altfel, punerea în discuție a problemei numirii unei expertize judiciare, la caz, era dictată și de faptul producerii la data de 25 iulie 2018 a incendiului în apartamentul menționat, având în vedere stingerea focului cu apă de către pompieri, pentru a elimina orice ambiguitate din ipotezele instanței.

În altă ordine de idei, instanța de apel s-a limitat la actul de constatare întocmit de pârât la data de 16 ianuarie 2019, ulterior producerii incendiului, însă a ignorat înscrisurile prezentate, inclusiv actul de constatare din 27 octombrie 2016, enunțat anterior, precum și răspunsul Preturii sect. Râșcani, mun. Chișinău, din 27 octombrie 2017, la petițiile Mariei Voloșnicova referitor la starea acoperișului, până la data producerii incendiului. Or, reclamanta a insistat că s-a adresat către gestionarul blocului începând cu anul 2016 referitor la scurgerile apelor de ploaie de pe acoperiș în imobilul său.

Astfel, o circumstanță a cărei elucidare era impusă în vederea soluționării corecte a litigiului reprezintă determinarea existenței sau inexistenței prejudiciului solicitat a fi reparat, precum și a legăturii cauzale, având în vedere deteriorările din apartamentul reclamantei, care în opinia reclamantei, s-au produs ca urmare a scurgerilor apelor de ploaie în apartament și pretinsele inacțiuni ale pârâtului de a efectua lucrări de reparație la acoperișul blocului sau dacă aceste deteriorări, precum și prejudiciul solicitat ar fi consecințele incendiului produs în apartamentul dat.

Or, recurenta a pretins că incendiul produs și deteriorările apartamentului de la scurgerile de apă de pe acoperiș nu au nicio tangență.

Colegiul reiterează că, instanța de apel a constatat că, reclamanta urma să demonstreze legătura de cauzalitate dintre fapta imputată pârâtului și prejudiciul solicitat, luând în considerare că nici nu a fost efectuată expertiza acoperișului blocului locativ, presupusa cauză a inundației, însă instanța de apel nu a încercat a elucidă această împrejurare, deși, legislația în vigoare obligă instanța de determinat toate circumstanțele soluționării corecte a litigiului. Astfel, instanța de judecată în baza rolului său diriguitor precum și a obligației de a verifica circumstanțele stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, era în drept de a pune în discuție, după caz, numirea unei expertize judiciare în acest sens.

La acest capitol, Colegiul apreciază ca fiind relevant argumentul părții recurente precum că, intimatul nu a solicitat numirea unei expertize judiciare care să confirme netemeinicia acțiunii.

Art. 122 alin.(1) Cod de procedură civilă stipulează că, circumstanțele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probațiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante.

Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate, în virtutea prevederilor art.118 alin.(3) Cod de procedură civilă.

Drept urmare, având în vedere neelucidarea completă a circumstanțelor cauzei, Colegiul apreciază ca fiind pripite și incomplete concluziile instanței de apel, care au determinat respingerea cererii de apel și menținerea soluției primei instanțe de respingere a cererii de chemare în judecată cu privire la repararea prejudiciului.

Adițional, Colegiul evidențiază că, elucidarea completă a circumstanțelor cauzei este dictată de determinarea cauzei deteriorărilor produse în apartamentul reclamantei, precum și de faptul determinării aplicabilității normelor de drept invocate de către partea reclamantă, având în vedere că, reclamanta a pretins repararea prejudiciului de la gestionarul blocului locativ, în contextul prevederilor art.1413 Cod civil, răspunderea în cazul căderii sau scurgerii din construcție, precum și a prevederilor anexei 1 al la Regulamentul cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la/reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19 februarie 2002, lista lucrărilor de bază pentru deservirea tehnică, reparația și gestionarea fondului de locuințe. Or, lucrările de întreținere și reparație a elementelor constructive ale blocului locativ au menirea de a preîntâmpina uzura prematură a apartamentelor și încăperilor locuibile în cămine și menținerea indicilor de exploatare a tuturor elementelor constructive, cum sunt: fundamentul și pereții subsolurilor; pereții clădirii; pereții despărțitori; planșeele; acoperișurile; sistemele de evacuare a apei meteorice; ferestrele, ușile, scările din casa scării. Astfel, pentru a exclude sau antrena răspunderea pârâtului în sensul normelor de drept material invocate de către partea reclamantă, instanța avea obligația de a aplica mijloacele legale puse la dispoziție de legiuitor în elucidarea definitivă și completă a circumstanțelor cauzei, pentru a exclude caracterul ambiguu al concluziilor sale, în determinarea faptului dacă prejudiciul solicitat este cauzat de preținsele inacțiuni ale pârâtului de reparare a acoperișului sau prejudiciul este cauzat de incendiul produs în apartament.

Un alt aspect ce urmează a fi luat în considerare la rejudecare, având în vedere și argumentele părții recurente în acest sens, reprezintă și faptul că, prima instanță s-a pronunțat în partea compensării cheltuielilor de judecată prin prisma art. 94 alin.(1) Cod de procedură civilă, respingând cerința reclamantei cu privire la compensarea cheltuielilor de judecată (f.d.140, 150-158), însă instanța de apel menținând soluția primei instanțe, a ignorat faptul că, de fapt, reclamanta nu a avut formulată vreo solicitare de compensare a cheltuielilor de judecată, pretențiile acesteia limitându-se doar la repararea prejudiciului material și moral.

Din perspectiva postulatelor legale, la examinarea cauzelor, instanțele urmează să se conducă nemijlocit de principiul adevărului obiectiv, care se manifestă prin

stabilirea multilaterală, completă și obiectivă a tuturor circumstanțelor care au importanță pentru justa soluționare a cauzei.

Subsecvent, la rejudecarea cauzei civile, adoptarea soluției la caz urmează a fi precedată de toate aceste etape, luând în considerare momentele conturate, precum și motivarea să fie efectuată atât prin prisma poziției părții reclamante, cât și obiecțiilor părții oponente în raport cu probele prezentate și normele de drept pertinente litigiului, rezultând din prevederile art. 130 Cod de procedură civilă, ca, în consecință, soluția adoptată să fie certă și coerentă și să răspundă standardelor unui proces echitabil garantat de art. 6 § 1 CEDO.

De altfel, o hotărâre judecătorească motivată în sensul respectării cerințelor 6 § 1 CEDO, presupune o examinare reală a problemelor esențiale relevate în speță. Noțiunea de proces echitabil cere ca o instanță internă care nu și-a motivat decât pe scurt hotărârea, indiferent dacă a făcut-o alipind motivele oferite de o instanță inferioară sau altfel, să fi examinat cu adevărat problemele esențiale ce i-au fost supuse atenției și nu să se fi mulțumit să confirme pur și simplu concluziile unei instanțe inferioare (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, § 30; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, § 60).

Coroborând circumstanțele ce preced, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursurile declarate și va casa integral decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În conformitate cu prevederile art.442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admit recursurile declarate de Maria Voiloșnicov și de Maria Voiloșnicov, reprezentată de avocatul Alexandr Russu.

Se casează integral decizia din 09 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Maria Voiloșnicov împotriva Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 303 cu privire la repararea prejudiciului material și moral, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Maria Ghervas

Mariana Pitic

Victor Burduh

Galina Stratulat